

Asia: VN/1193/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Ruokavirasto kannattaa HE-luonnoksessa esitettyjä muutoksia.

Viranomaisten kyky torjua harmaata taloutta ja talousrikollisuutta tulee turvata myös silloin, kun valtionhallinnon taloustilanne tiukentuu ja vilpillisten elinkeinonharjoittajien ulottuvilla olevat tekniset apuvälineet lisääntyvät. Ruokavirasto kannattaa Harmaan talouden selvitysyksikön tiedon tuottamiseen ja jakamiseen liittyvien mahdollisuuksien parantamista sekä viranomaisten välisen tiedonvaihdon parantamista kunkin viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamisen tehostamiseksi.

Ruokaviraston tehtäväalueella, elintarvikeketjussa pellolta pöytään toimivien elinkeinonharjoittajien julkisoikeudellisten maksuvelvoitteiden hoitamista koskeva luotettavuusvaatimus on melko uusi. Muutaman vuoden kokemuksen perusteella on kuitenkin jo mahdollista todeta sen lisännen ja tehostaneen viranomaisyhteistyötä ja harmaan talouden torjuntaa merkittävästi.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta niukkenevien viranomaisresurssien aikakaudella edellyttää jatkuvaa viranomaisyhteistyön tiivistämistä ja uusien yhteistyömuotojen kehittämistä. Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamat velvoitteidenhoitoselvitykset ja ilmiöselvitykset ovat

tässä ajassa erittäin merkittäviä viranomaisyhteistyötä mahdollistavia ja edistäviä työkaluja, joiden avulla viranomaisvalvonnan fokus pystytään jo aikaisessa vaiheessa keskittämään riskiperusteisesti oikein.

Ruokavirasto katsoo, että mahdollisuus laatia ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä myös kaikkien luonnollisten henkilöiden toimintaan liittyen on tarpeellinen uudistus. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta edellyttää Ruokaviraston näkemyksen mukaan mahdollisuutta laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole kytkentöjä organisaatioihin asemansa tai omistustensa perusteella.

Myös Ruokaviraston toimialalla on paljon toimijoita, jotka toimivat viranomaisrekistereiden ja siten valvonnan ulkopuolella ilman viranomaisten suuntaan näkyviä asemaan tai omistukseen liittyviä organisaatiokytkentöjä. Esimerkiksi elintarvikkeita on mahdollista valmistaa omassa kotikeittiössä suuriakin määriä; niiden myynti kuluttajille sosiaalisen median alustojen ja perinteisemmän torimyyntin kautta mahdollistaa laajamittaisen liiketoiminnan, jota voidaan harjoittaa täysin elintarvikevalvonnan ulkopuolella. Myös elintarvikkeiden ja ravintolisien kaupallinen tuonti ja myynti yksityishenkilöiden toimesta sosiaalisen median alustojen kautta on lisääntymään päin – näiden sosiaalisen median alustojen mahdollistamien uusien toimintamuotojen myötä elintarvikealan toimintaa siirtyy enenevässä määrin verkkoon viranomaisvalvonnan ulkopuolelle, mikä vaarantaa kuluttajien turvallisuutta monin eri tavoin. Mikäli toimintaa harjoitetaan luonnollisina henkilöinä, ei velvoitteidenhoitoselvityksiä ole tähän saakka ollut mahdollista käyttää toiminnan laajuuden ja/tai mahdollisten kytkösten selvittämiseksi siinäkin tilanteessa, että viranomainen on saanut tällaisista toimijoista tiedon.

Ruokaviraston toimialan valvontaviranomaiset ovat viime vuosien aikana tiivistäneet viranomaisyhteistyötä toimialalla ilmenevän harmaan talouden ja elintarvikeketjun rikosten torjumiseksi; oikein toimivien elintarvikeketjun toimijoiden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn turvaamiseksi hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt muutokset ovat myös tämän yhteistyön kehittämisen näkökulmasta kannatettavia.

Ruokaviraston lausunnon sähköisesti allekirjoitettu alkuperäiskappale on tallennettu Ruokaviraston Virta-asianhallintajärjestelmään diaarinumerolla 727/00.00.01.00.00/2025.

Toivanen Sanna
Ruokavirasto